

ที่ มท ๐๘๑๐.๔/ กส๐๑

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ เขตพระนคร กทม. ๑๐๒๐๐

๗ เมษายน ๒๕๕๓

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่ 2661
9 เม.ย. 2553
วันที่.....เวลา.....

เรื่อง ขออนุมัติกำหนดให้วันที่ ๑๔ มีนาคม ของทุกปีเป็น "วันท้องถิ่นไทย"

ทพ.รับที่ 285
วันที่ 19 เม.ย. 2553
เวลา 14.37

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบเรื่องความเป็นมาและความสำคัญของ "วันท้องถิ่นไทย" จำนวน ๑๐๐ ชุด

๑. ต้นเรื่อง

๑.๑ แนวทางการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองของไทยมีจุดกำเนิดสำคัญในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งได้มีการริเริ่มการปฏิรูปการเมืองการบริหารประเทศไปสู่ระบบที่มีความเจริญควบคู่ไปกับการริเริ่มให้สิทธิทางการเมืองการปกครองแก่ประชาชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ทรงริเริ่มแนวคิดการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นด้วยการมีพระราชดำริให้ทดลองจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้รู้จักการปกครองตนเอง อย่างไรก็ตามแม้ว่าในระยะแรกนั้นได้มีการประกาศให้พระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ. ๑๑๖ (พ.ศ. ๒๔๔๐) ขึ้น แต่การบริหารงานของสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ดำเนินการโดยข้าราชการทั้งหมดและมีการใช้จ่ายงบประมาณจากส่วนกลาง จึงไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริงเนื่องจากประชาชนมิได้มีส่วนร่วมแต่อย่างใด

แนวคิดการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นได้เริ่มปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรมเมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสเมืองนครเขื่อนขันธ์ (เมืองพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ) และได้ทอดพระเนตรเห็นสภาพตลาดเมืองนครเขื่อนขันธ์สกปรกมาก จึงทรงมีพระราชดำริสว่ในที่ประชุมเสนาบดีว่า "โสโครกเหมือนกับตลาดท่าจีน" (หรือตลาดท่าฉลอม) จึงเป็นเหตุให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย และพระยาพิไชยสุนทรผู้ว่าราชการเมืองสมุทรสาครได้เชิญกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พ่อค้าชาวจีนในตลาดท่าฉลอมมาประชุมเพื่อร่วมกันพิจารณาหาทางปรับปรุงแก้ไขโดยพ่อค้าและประชาชนยินดีที่จะเสียสละน้ำพักน้ำแรงร่วมกันรักษาความสะอาดและสร้าง "ถนนถวายเป็น" ขึ้น พร้อมทั้งได้ทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทำพิธีเปิด เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๔ (พ.ศ. ๒๔๔๘) ในการนี้ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเงินภาษีโรงเรือนตลาดท่าฉลอมมาเพื่อใช้ทำนุบำรุงท้องถิ่นและได้ประกาศจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอม เมืองสมุทรสาครเพื่อเปิดโอกาสประชาชนในท้องถิ่นได้ปกครองทำนุบำรุงท้องถิ่นกันเองตามระบอบประชาธิปไตย

เมื่อพิจารณาความเป็นมาในการจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอมจะเห็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งสามประการ กล่าวคือ ประการแรก การที่ทุกภาคส่วนได้ร่วมกันพิจารณาหาทางปรับปรุงแก้ไขปัญหา/ภายในท้องถิ่น...

ภายในท้องถิ่นของตน และได้มีฉันทามติที่จะสละทั้งกำลังกายและกำลังทรัพย์จนปรากฏผลงานเป็นที่ประจักษ์ สอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมตามระบอบประชาธิปไตย จึงนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นอย่างแท้จริง ประการที่สอง การที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานเงินภาษีโรงเรือนตลาดท่าฉลอมมาเพื่อใช้ประโยชน์ภายในท้องถิ่นสอดคล้องกับหลักผลประโยชน์ (Benefit Principle) อันเป็นหลักการที่ผู้ได้รับประโยชน์จะต้องเป็นผู้เสียภาษีเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของในการดำเนินการตามสัดส่วนที่ตนได้รับผลประโยชน์นั้น ประการที่สาม สืบเนื่องมาจากความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในตำบลท่าฉลอมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงมีพระราชดำริให้โอกาสประชาชนในท้องถิ่นนี้ได้ปกครองทำนุบำรุงท้องถิ่นกันเอง ด้วยการประกาศจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอม เมืองสมุทรสาครขึ้น จึงสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นโดยมีการให้อิสระแก่ท้องถิ่น (Local Autonomy) ในการตัดสินใจดำเนินกิจการต่างๆ ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ภายใต้งบประมาณของตนเอง

๑.๒ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้วางแนวทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยอย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึงตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง อีกทั้งต้องให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน

๑.๓ รัฐบาลปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยประกาศเป็นหนึ่งในแนวนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ เนื้อหาตอนหนึ่งว่า "...เร่งรัดการดำเนินการถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีการติดตามประเมินผลและรายงานผลอย่างต่อเนื่อง" ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะที่ได้กล่าวในโอกาสเป็นประธานเปิดการประชุมใหญ่สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย (ครั้งที่ ๕๒) ประจำปี ๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ ความตอนหนึ่งว่า "...ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการกระจายอำนาจมาโดยตลอด เพราะเชื่อว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นกระบวนการสำคัญที่จะส่งเสริมให้ประชาธิปไตยมีความเข้มแข็งและทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้สัมผัสถึงคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง..."

๑.๔ จังหวัดสมุทรสาครแจ้งว่าได้กำหนดจัดงานประเพณี "๑๘ มีนา สุขาภิบาลท่าฉลอม" ณ เทศบาลนครสมุทรสาครซึ่งมีจุดกำเนิดมาจาก "สุขาภิบาลท่าฉลอม" สุขาภิบาลหัวเมืองแห่งแรกของไทย

โดยงานดังกล่าว...

โดยงานดังกล่าวได้มีการจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี พร้อมทั้งเสนอแนวคิดในการกำหนดให้วันที่ ๑๘ มีนาคมของทุกปี เป็น “วันท้องถิ่นไทย” ทั้งนี้ เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีต่อการปกครองท้องถิ่นไทยและเพื่อให้หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นดังกล่าว

๑.๕ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้หารือร่วมกับสมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๓ โดยมีมติร่วมกันในการนำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณากำหนดให้วันที่ ๑๘ มีนาคมของทุกปีเป็น “วันท้องถิ่นไทย”

๑.๖ เมื่อพิจารณาจากจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา) รวมทั้งสิ้น ๗,๘๕๓ แห่ง ซึ่งมีพื้นที่การดำเนินงานครอบคลุมทั่วทั้งประเทศทำให้เชื่อได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถดำเนินภารกิจทั้งในด้านการเสริมสร้างความอยู่ดีกินดีและบำบัดทุกข์ บำรุงสุขของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังได้รับการยอมรับถึงความสำคัญในหลากหลายมิติ อาทิ มิติด้านการเป็นผู้ดำเนินการและสนับสนุนการดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น มิติด้านการวางรากฐานของการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) มิติด้านการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาล และมิติด้านการเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองและการบริหารประเทศในอนาคต

๒. เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา

เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงมีพระบรมราชโองการให้ยกฐานะตำบลท่าฉลอมขึ้นเป็น “สุขาภิบาลท่าฉลอม” เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๔ (พ.ศ. ๒๔๔๘) ซึ่งมีความสำคัญหลายประการ ประการที่หนึ่ง การเป็นจุดเริ่มต้นของการกระจายอำนาจการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และเป็นการวางรากฐานการปกครองท้องถิ่นที่สำคัญยิ่งอันนำไปสู่การวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการที่สอง สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาลในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถเป็นกลไกในการพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน ประการที่สาม นับเป็นโอกาสอันดีในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มุ่งมั่นในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนควบคู่ไปกับการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยใต้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนให้หยั่งรากลึกในสังคมไทย จึงจำเป็นต้องเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

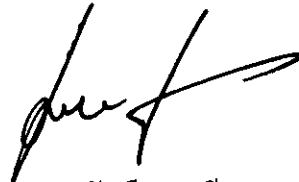
/๓. ข้อเสนอคณะรัฐมนตรี

๓. ข้อเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

กระทรวงมหาดไทย จึงขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณากำหนดให้วันที่ ๑๘ มีนาคมของทุกปี เป็น “วันท้องถิ่นไทย”

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเรื่องนี้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชวรัตน์ ชาญวีรกูล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น

โทร ๐๒๒๕๑-๙๐๐๐ ต่อ ๒๒๑๕ โทรสาร ๐๒๒๕๓-๑๘๑๒